

Skadarsko jezero — pogled na pučinu Foto: Ristić

Činjenica je da je Skadarsko jezero jedan krupan i važan ribolovni objekt u slatkovodnom ribarstvu FNR Jugoslavije. Činjenica je isto tako da je ribolovna tehnika primenjena na Skadarskom jezeru u veoma osetnoj meri zastarela, što se naročito odražava u pogledu efekta ribolova na pojedine vrste riba koje naseljavaju Skadarsko jezero. Neovisno od toga što se sve do prošle godine nije obratila pažnja na intenzivniji ribolov riba selica, kao što su kubla, skakavica i jegulja, ribolov na pojedine ekonomski važne vrste riba u Skadarskom jezeru kao što je na pr. krap — šaran isto tako ne samo da nije bio intenzivan, već je u pojedinim sezonama na pr. u doba mrestenja bio i štetan. U čitavom sklopu problematike ribarstva Skadarskog jezera, jedan od najvažnijih problema možda bio je baš problem ulova krapa-šarana koji se je sve do danas najintenzivnije lovio u doba njegovog punog mrestenja. Izvan perioda mrestenja krap-šaran na Skadarskom jezeru je lovljen u tako minimalnim količinama da taj ulov nije predstavljao u ekonomskom pogledu skoro ništa. Dok se je na osnovu statistike ulova krapa na Skadarskom jezeru za period 1938 godina do 1953 godine u proseku za vreme od marta do maja kada je sezona mresta na Skadarskom jezeru lovilo maksimalno u mesecu aprilu oko 65.000 kgr. dotle je u ostalim mesecima, a naročito u letnjim mesecima u periodu juni—oktobar lovilo svega u proseku mesečno oko 1.600—1.800 kgr.

Uopšte uzev, osmatrajući čitavu produkciju Skadarskog jezera kroz učešće pojedinih vrsta riba u ukupnoj godišnjoj lovini jezera, uočava se odmah nesrazmerno mali udeo krapa — šarana u celokupnoj godišnjoj lovini jezera. S obzirom da je Skadarsko jezero izraziti tip jednog čisto ciprinidnog jezera bilo je teško naći opravdanja za tako mali procenat učešća krapa — šarana unutar čitave riblje populacije Skadarskog jezera. Po mojoj ličnoj cenini studirajući problematiku ribarstva Skadarskog jezera, zaključio sam da krapa — šarana u Skadarskom jezeru mora biti u godišnjoj lovini mnogo više nego što je to dugogodišnjim statistikama o ulovu bilo iskazano. Bio sam čvrsto ubeđen da uzroci ovom nesrazmerno malom udelu krapa u ukupnoj lovini leže isključivo u zastarelim i nesavremenim načinima ribolova na krapa, s jedne

Mihajlo Ristić, direktor Zavoda za ribarstvo NR Srbije, Beograd

Da li je opravdano i celishodno kočarenje na Skadarskom jezeru?

strane, a sa druge strane bio sam ubeđen da se krap — šaran bezuslovno mora nalaziti na jezerskoj pučini, koja dosadanjim načinima i sredstvima primenjenim na Skadarskom jezeru nije bila uopšte obuhvaćena.

Boraveći na Skadarskom jezeru 1954 godine i studirajući problematiku ribarstva Skadarskog jezera, predložio sam preduzeću »Ribarstvo« iz Crnojevića Rijeke da u iskorišćavanju Skadarskog jezera primeni krupna i mehanizovana ribolovna sredstva i to zahvatajući region jezerske pučine. Preduzeće »Ribarstvo« u želji da što je moguće više podigne proizvodnju i ulov ribe na Skadarskom jezeru u cilju obezbeđenja sirovinske baze za svoju industriju ribe, preduzelo je odgovarajuće mere za uvođenje savremene ribolovne tehnike na jezeru i uvođenje krupnih ribolovnih sredstava i to baš u regionu jezerske pučine. Na osnovu prethodnog konsultovanja sa Stanicom za ribarstvo NR Crne Gore, preduzeće »Ribarstvo« je početkom meseca avgusta ove godine počelo sa prvim pokušajima na uvođenju kočice na Skadarskom jezeru. Da bi se ovaj ogled kočarenja na Skadarskom jezeru sproveo savesno i stručno, preduzeće »Ribarstvo« iz Crnojevića Rijeke me je pozvalo da učestvujem u ogledima sa kočicom, kao da i na osnovu rezultata ogleda donesem svoje zaključke o pravilnosti i celishodnosti uvođenja kočarenja na Skadarskom jezeru.

Ogledi sa primenom kočarenja na Skadarskom jezeru izvršeni su od 9 avgusta do 2 septembra ove godine i to sa 16 dana efektivnog kočarenja. Ovdje je potrebno napomenuti da je na Skadarskom jezeru već jednom vršen ogled sa primenom kočice i to u 1949 godini, ali ti ogledi sa kočicom nisu pokazali apsolutno nikakve rezultate.

U prvim danima vršenja opita sa primenom kočice na Skadarskom jezeru, primenjen je tip male italijanske kočice od 15 metara sa veoma gustim okcima (15 mm), a u docnijim ogledima primenjen je tip kalifornijske kočice (Unrinog porekla) od 16 i 18 metara. Kako preduzeće »Ribarstvo« nije raspolagalo pravim brodom kočarom, to je vuča kočice vršena sa dva broda leuta od po 11 metara sa motorima od po 20 hp. Pre moga dolaska i moga učešća i rukovođenja primenom kočice, ista je vučena sa oba broda i to sa daskama širilicama. Kako daske širilice u ovakvoj vuči sa dva broda nisu bile potrebne i kako su samo otežavale rad i onako slabim motorima, to sam odmah već prvoga dana ogleda skinuo daske širilice i do kraja ogleda sa kočicom radio bez istih, no s tim što sam brodove imao uvek razmaknute u širini otvora kočice, što je sve bilo postignuto vezivanjem brodskih pramacu konopima one dužine koliko je odgovarala potreba širine otvora kočice.

Pre moga dolaska preduzeće u ogledima sa kočom nije vršilo nikakva osmatranja niti je vodilo ma kakvu evidenciju sem krajnjeg ulova po vrstama ribe, broja vuča, dužine trajanja vuče, kao i dubine jezera na pravcu potezanja. Da bi se kroz postavljene oglede ustanovila celishodnost, pravilnost, kao i rezultati primene kočice na Skadarskom jezeru uveo sam detaljna osmatranja i evidenciju za svaku pojedinu vuču kočom i to za sledeće elemente:

- a) atmosfere prilike;
- b) mesto početka vuče i pravac kočarenja;
- v) početna, srednja i završna dubina jezera na pravcu vuče;
- g) vreme povlačenja (čas i minut), dužina trajanja vuče u časovima i dužina vuče u kilometrima.
- d) Trajanje pojedinih operacija prilikom kočarenja — priprema mreže, razbacivanje, uvlačenje u brod, sortiranje i smeštaj ulovljene ribe.
- đ) Zapažanja rada motora, snaga motora itd.
- c) Analiza lovine svake vuče po vrstama ribe, broj komada, težina ribe, broj komada riba ulovljenih ispod minimalne veličine.
- ž) Primećbe u vezi izvesnih smetnji ili prepreka prilikom povlačenja kočice.

Čitav ogled sa primenom kočice na Skadarskom jezeru bio je isključivo usmeren na kočarenje u regionu jezerske pučine, a samo u nekoliko slučajeva vršeni su ogledi i van jezerske pučine u svrhu donošenja zaključka o korisnom ili štetnom dejstvu kočice na ostale delove jezera van pučine.

Analizirajući rezultate oglada sa primenom kočice na Skadarskom jezeru koji su tabelarno prikazani, može se odmah uočiti sledeće:

— Za 16 dana oglada i rada sa kočom izvršeno je ukupno 68 vuča sa efektivnih 78 časova potezanja. Za to vreme kočica je prešla put po jezerskom dnu u dužini od 271,5 km. Ako uzmemo u obzir širinu zahvata kočice od prosečno 16 metara, znači da je kočica vučena na ukupnoj površini od 433 hektara. Najbolji rezultati ulova kočom ostvareni su u regionu jezerske pučine i na dubinama većim od 5 metara. Na dubinama manjim od 5 metara efekat ulova je bio znatno niži.

Ukupan ulov kočice u periodu oglada i za napred navedeni broj vuča i navedeno efektivno vreme povlačenja, iznosi 5.948 kg. ribe. Znači, da je kočica na povlačenoj površini od 433 hektara, dala ulov od prosečno 13,5 kgr. po jednom hektaru. Odnosno, efekat ulova kočice izražen u jedinici vremena (1 čas) iznosi 76 kgr. po efektivnom času vuče. S obzirom, da su ovo bili prvi ogledi sa još neuvežbanim ljudstvom, bez broda kočara i nedovoljnim poznavanjem konfiguracije i strukture jezerskog dna, može se tvrditi da je ovaj postignuti rezultat od 76 kgr. ribe po jednom vučnom času više nego zadovoljavajući.

U ukupnoj lovini kočice dominira krap — šarana sa 4.869 kgr. ili 81,8% učešća u ukupnoj lovini. Ostale vrste riba, naročito onih površinskih nemaju značajnijeg učešća u ukupnoj lovini kočice. Karakteristično je da je kočica u lovinu obuhvatila skoro

čitavu populaciju jezera, ali da je njen puni efekat ulova usmeren potpuno prirodno na pridnene ribe. Iz priloženoga tabelarnog pregleda jasno je uočljivo koje su sve vrste riba lovljene kočom u periodu vršenja oglada.

U nizu osmatranja koje sam vršio prilikom oglada sa kočom naročitu pažnju sam obratio na dejstvo kočice u pogledu ulova šarana ispod propisane minimalne mere (25 sm.). Ovo osmatranje sam brižljivo sprovodio kako bi što je moguće preciznije došao do zaključka u kojoj meri je kočica opasna za podmladak krapa — šarana. U periodu osmatranja, koje sam lično vršio ulovljeno je ukupno 5.154 kom. šarana raznih uzrasnih klasa (od 1+ do 14+) tj. od 80 gr. težine do 12 kilograma. Od ovoga broja ulovljenih šarana bilo je 928 kom. šarana ispod minimalne mere, odnosno 18% od ukupnog broja ulovljenih primeraka. Ovaj procenat je prilično visok, ali s obzirom da se po izvlačenju kočice vrlo brzo i hitro povadi riba, svi šarani ispod mere bez ikakvog oštećenja, potpuno živi odmah se vraćaju u jezero ili što je najčešći slučaj bio, predavani su odmah na licu mesta iz kočice organima Stanice za ribarstvo NR Crne Gore u svrhu markiranja. S obzirom, da je sve do 29. VIII. 55 g. primenjivana u ogledima kočica italijanskog tipa sa vrlo gustim okcima na saku, koja je i lovila pretežno šarana ispod mere, a da je od 29. VIII. 55 g. primenjena kočica kalifornijskog tipa sa okcima na saku od 25 mm. u vlažnom stanju, procenat ulovljenih šarana ispod minimalne mere je bio manji i iznosio 16,4%.

U svakom slučaju, kočica će loviti šarane ispod minimalne mere, ali pošto postoji idealna mogućnost za njegovo vraćanje u jezero u potpuno živom i neoštećenom stanju, primena kočice na Skadarskom jezeru neće i ne sme ugroziti osnovni fond podmlatka šarana. Potpuno je prirodno i pravilno da se uvođenje kočice u ribolovu na Skadarskom jezeru mora strogo kontrolisati od strane jezerske ribarske straže, a naročito sa strane Stanice za ribarstvo NR Crne Gore.

Dosadnji ogledi sa kočom ukazuju nam na činjenicu, da je efekat ulova šarana u letnjem periodu, kada je inače ulov šarana dosadanjim načinima i sredstvima bio skoro beznačajan, vrlo dobar, a da će biti još bolji, kada se bude kočarenje obavljalo brodom kočarom, propisanom opremom i uvežbanom posadom.

U svakom slučaju, na osnovu izvršenih 68 vuča kočom u raznim pravcima kako jezerske pučine, tako i relativno priobalnih regiona, može se konstatovati da je gustina ribljih naselja, specijalno gustina naselja šarana, veoma proređena u obalskom regionu duž istočne i zapadne obale jezera. Naročito je zapaženo da u letnjem periodu obalski region od Krnjičke Luke pa do granice sa Albanijom kod mesta Ckla (zapadna obala) ima veoma malu gustinu ribljih naselja, iako su dubine veće od 5 metara. Isto tako je vrlo retka gustina ribljeg naselja duž istočne obale od Plavnice do Humskog Blata. Ovaj deo jezera je obrastao podvodnom florom, a dubine ne prelaze više od 2,5—3 met.

REZULTATI PRIMENE KOČARENJA NA SKADARSKOM JEZERU

Red. broj	Datum lova 1955 god.	Ulov ribe po vrstama u kilogramima											Ukupna ulova	Efektivno vreme vuče u časovima	Ukupna dužina vuče u km.	Ulov po vuči u kilogramima		Ulov po jednom času vuče	Dubina jezera Prim. vuče					
		šaran	jeguļa	ukljeva	jesetra	kten	skobalj	lola	pastrm-ka	knjbla	morski list	škart				ukupno	max.		min.	max.	min.			
1.	9. VIII	257	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	269	3	6	18	—	—	44,80	7,50	4,50	
2.	10. VIII	835	—	—	—	19	—	—	—	—	—	—	160	—	1014	4	6	18	—	—	153	8	5	
3.	11. VIII	195	—	—	13	5	17	—	—	—	—	—	—	—	230	3	4½	13,50	—	—	51	6,20	4	
4.	12. VIII	351	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	220	—	587	5	7½	22,50	—	—	78	5,50	4,20	
5.	15. VIII	274	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	30	—	324	5	7½	22,50	—	—	43	5	4	
6.	16. VIII	211	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	150	—	365	4	6	18	—	—	60	7,20	4,50	
7.	17. VIII	197	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	60	—	266	3	4½	13,50	—	—	59	6,50	5	
8.	18. VIII	237	0,65	5	1,50	20	0,75	1	—	—	—	—	60	—	326	5	4	19	—	—	81,50	7	3	
9.	19. VIII	204	0,30	4	—	5	—	0,25	—	—	—	—	25	—	239	4	3½	12,50	—	—	68,40	7,25	4	
10.	22. VIII	356	1,25	—	4	8	4	—	0,50	—	—	—	60	—	434	5	5	17,50	—	—	86,70	5,50	2,25	
11.	23. VIII	151	0,35	1	—	4	—	0,25	—	—	—	—	24	—	181	3	3	10,50	—	—	60	5,50	3,50	
12.	29. VIII	386	—	0,15	—	6	0,25	—	—	—	—	—	—	—	409	5	5	20	—	—	81,50	7,80	5	
13.	30. VIII	414	—	—	7	8	0,50	0,50	—	—	—	—	—	—	433	4	3½	13	—	—	123	6,50	3	
14.	31. VIII	107	—	—	—	3,50	—	—	—	—	—	—	—	—	111	4	2	8	—	—	55,50	7,50	3,50	
15.	1. IX	341	—	—	3	12,50	2	—	—	—	—	—	17,50	—	379	5	5¾	23	—	—	67	6,20	2,50	
16.	2. IX.	353	—	—	3,50	10,75	0,50	—	—	—	—	—	10	—	381	6	5½	22	—	—	69	7,15	3,50	
Ukupno		4.869	2,55	10,15	36,00	158,75	25,00	2,00	0,50	27,50	0,50	816,50	68	79¼	271,50	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Naročito je važno napomenuti, da su vuče vršene na samoj pučini jezera i duž južne granice sa Albanijom, dale najveće ulove. Tako je na pr. vuča br. 2 na dan 22. VIII. 55 g. koja je vršena duž južne granice prema Albaniji, dala maksimalni ulov za jedan čas vuče u količini od 187 kg. ribe. Uočeno je da na tome pravcu, intenzivno kočare Albanci i to sa tri dobro savremeno opremljena broda kočara. Na tome pravcu zapaženi su albanski kočari kako uzastopce kočare 3 dana. Istovremeno mora se napomenuti da je taj pravac istovremeno i sredina jezerske pučine, a da je istovremeno i najgušće naseljena šaranom.

Na osnovu rezultata postignutih probnim kočarenjem na Skadarskom jezeru, koji su nedvosmisleno dali odgovor da je kočica veoma efikasno ribolovno sredstvo u iskorišćivanju dosada nedirnutе jezerske pučine, naročito me je interesovao i čisto ekonomski i finansiski momenat. Da bi se prilično visoki rezultati ulova mogli uporediti sa računom rentabiliteta, izradio sam jednu kalkulaciju dnevnog rada kočice i to na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog tokom 16 dana kočarenja. Račun rentabiliteta kočarenja pri uslovima izvršenim, za vreme ogleda sa primenom kočice, daje sledeću sliku:

1) Plate za jedan radni dan:	
Ukupno 9 radnika. Od toga 1 vođa ribolova, 2 motoriste i 6 ribara, a 350 Din	3.150.— Din
2) Socijalni doprinos: 43%	1.354.— »
3) Upravno-prodajna i pogonska režijska 100%	3.150.— »
4) Troškovi materijala:	
pogonsko gorivo	1.536.— »
pogonsko mazivo	458.— »
5) Amortizacija	
Brodova	1.100.— »
Mreža	580.— »
	<hr/>
Ukupno:	11.328.— Din
6) Prosečan dnevni ulov za efektivnih 6 časova vuče kočicom a 76 kgr	456 kgr
7) Cena koštanja 1 kgr ulovljene ribe kočicom : 11.328 din. : 456 kgr =	24,80 Din
Zaokruženo 1 kgr ribe 25 Din	

Iz ove računice rentabiliteta rada sa kočicom, uočava se visoki rentabilitet koji dosada uopšte nije postignut za ulov šarana u okvirima slatkovodnog ribarstva FNRJ.

Primenom kočice od strane preduzeća »Ribarstvo« u Crnojevića Rijeci, u osetnoj meri povećaće se ulov krapa na jezeru, smanjiće se dosadnji troškovi proizvodnje, a samim tim smanjiće se i prodajna cena ribe na tržištu.

Na osnovu svih dosada izvršenih analiza i osmatranja tokom opitne primene kočarenja na Skadarskom jezeru mogu se izvesti sledeći završni zaključci:

1) Kočica, u primeni na Skadarskom jezeru pokazala se je kao vrlo efikasno ribolovno sredstvo.

2) Dnevni prosečni kapacitet kočice kao i prosečni ulov po jednom času vuče je vrlo dobar, i garantuje sigurni rentabilitet u praktičnoj primeni;

3) za sada, dok se još ne ispituju i ostali faktori, naročito faktor uticaja kočice na osnovni riblji fond u jezeru, primenjivati u toku ove i sledeće godine samo jednu kočicu i to kaliforniskog tipa od 18 metara, sa promerom okaca na saku od 27 mm. u suvom stanju;

4) do kraja 1956 godine kočicu primenjivati u periodu od juna do septembra kao i u januaru mesecu, sa maksimalno 120 efektivnih radnih dana, odnosno sa maksimalno 720 vučnih časova. Na taj način, jedna primenjena kočica za predloženi broj radnih dana dala bi ulov od 54.720 kgr. ulovljene ribe. Ovaj i ovoliki izlov, dok se ne prouče i ostali faktori neće bitno uticati na poremećaj osnovnog ribljevog fonda, pogotovu ne fonda šarana;

5) Odmah sprovesti u život zakonski propis o zabrani lova šarana za vreme mresta i šarana ispod minimalne veličine;

6) Kočarenje na jezeru sa jednim brodom do kraja 1956 g. podvrgnuti stalnoj kontroli jezerske ribarske straže, naročito u pogledu vraćanja u vodu živih šarana ispod minimalne veličine. Primenu kočarenja obavezno pratiti u stručno-naučnom pogledu od strane Stanice za ribarstvo NR Crne Gore.

7) Kočicu primenjivati i njome loviti u napred predloženom vremenu samo na jezerskoj pučini, i to od visine Plavnice—Petrova punta pa do južnih granica prema Albaniji, a ne upotrebljavati

Lovina kočice u jednoj vuči

Foto: Ristić

obalski region istočne obale od Plavnice do Humskog Blata u širini od 1.500 met.

Ceo severni deo jezera, od željezničkog nasipa Vranjina—Tanki Rt, staviti pod zabranu kočarenja. Isto tako staviti pod zabranu i kočarenje u jugoslovenskom delu Humskog Blata.

8) Odmah preduzeti odgovarajuće mere za što hitnije zaključenje konvencije o ribolovu na Skadarskom jezeru sa susednom Albanijom, pošto prema dobivenim podacima albanski ribari intenzivno

preko cele godine kočare sa tri broda kočara velikog kapaciteta.

Na osnovu svega izloženog, a naročito na osnovu rezultata oglada primene kočarenja na Skadarskom jezeru, kao i predloženih mera za uvođenje samojednoga broda kočara do kraja 1956 godine, i primene predloženih mera, može se nedvosmisleno potvrditi da će kočarenje ako se sprovede razumno, stručno i u predloženom vremenu, biti i celishodno i pravilno u ribarstvu Skadarskog jezera.

Ing. D. Orešković, direktor Ribolovnog centra, Apatin

Pravilnik o platama ribara pri ribolovnom centru Apatin

Sistem plaćanja ribara na otvorenim vodama vrlo je teško prilagoditi i uskladiti interesima preduzeća i zakonskim propisima, a s druge strane stimulatивно delovati na ljude, da se do maksimuma zalozu u poslu, da svoj alat i svoje stručno znanje u pravi čas t. j. kod raznih vodostaja pravilno upotrebe.

Ribolovni centar Apatin, kao ribarska organizacija većih razmera, u svojoj prošlosti bio je prinuđen da raznim propisima donosi razne tarifne pravilnike, kako bi se intenzivirao sam ribolov, udovoljilo propisima i ribarima sa ciljem da ulov bude što veći.

Organizacija ribarske službe kod Ribolovnog centra u Apatinu, sprovedena je na bazi brigadno desetinskog sistema, jer je iskustvo do sada pokazalo, da je to najbolji način, koji povoljno utiče na rad ribara na terenu. Čitav ribolovni teren podeljen je na sledeće reone:

1) Ribolovni reon Hulovo — 2) Ribolovni reon Milšval — 3) Ribolovni reon Kazuk i Bački Monoštor — 4) Ribolovni reon Batin a Skela.

Pošto svi navedeni reoni nisu jednako bogati ribom, što se lepo vidi iz statističkih podataka koje centar uzorno vodi čitav niz godina, to su i otkupne cene na svakom reonu drugačije. Tako se je nastojalo da ne dođe do velikih razlika u zaradama ribara sa pojedinih stanica.

Do 1948. g. Ribolovni centar Apatin imao je zastarjeli i našem društvenom-političkom uređenju stran način plaćanja ribara t. j. napoličarski sistem, koji vuče svoj koren još iz doba feudalizma. U 1948. god. prešlo se na brigadno desetinski sistem rada, sa posebnim načinom plaćanja ribara, koji se je sastojao od stalne mesečne plaće i promenljivog dela plaće. Stalni deo plate je zagantovan bez obzira koliko ribarska grupa uhvati i preda centru. Taj stalni dio plate prema kvalifikacijama i godinama službe, zalaganju ribara i t. d. je različit kod pojedinih ribara u grupi, a promenljiv dio plate je zajednički za celu grupu. Promenljiv deo plate stupa na snagu tek onda, kada je grupa u celini, pokrila stalni deo plate sa ulovljenom i predanom ribom. Promenljivi deo plate obračunava se kolektivno posebno za svaku grupu, prema ostvarenom ulovu. Na taj način grupa i te kako pazi na

rad svakog pojedinca, a svaki lenčina i zabušant vrlo brzo bude otkriven i kao nepoželjan u grupi eliminisan iz brigade. Osim toga stariji iskusniji ribari nesebično prenose svoje znanje na mlađe jer im je i te kako stalo, da grupa ulovi što više — te je i na taj način potisnut ljudski egoizam koji baš kod ovakvog načina rada često dolazi do izražaja. Ovo naročito vredi za rad ribara malim alatom — t. j. vrškarenjem kod visokog vodostaja — kad svaki čovek mora pravilno postaviti svoje vrške, tačno i na vreme da ih podiže, čisti, krpji i t. d. Tada dolazi do punog izražaja pomoć starijih i iskusnijih ribara mladim drugovima. Promenljivi deo plate t. j. zarada po učinku ribarskim radnicima obračunava se kolektivno po ribarskim grupama, a isplaćuje im se individualno uz pismeni obračun, koji se prilikom isplate na kraju svakog meseca daje uz platu svakom ribaru.

Sama zarada po učinku t. j. promenljivi deo plate, obračunava se tako, što se od ukupne vrednosti ulova svake ribarske grupe, prethodno odbije zbir iznosa njihove plate po osnovnim zagantovanim platama u koje su razvrstani, a ostatak koji predstavlja njihovu kolektivnu neto zaradu po učinku, podeli se srazmerno na sve kvalifikovane ribare i ribarske pomoćnike dotične ribarske grupe, a prema njihovim platama po tarifnom stavu u koji su razvrstani. Tako podeljenoj zaradi po učinku, dodaje se iznos plate po tar. stavu i ta dva iznosa predstavljaju njihovu ukupnu zaradu u tom mesecu. Ovo će biti jasnije ako konkretiziramo sve jednim primerom.

Ako zaradu jedne ribarske grupe, koja broji 9 samostalnih ribara a u zagantovanoj sumi iznosi 8.000 Din po ribaru mesečno pomnožimo sa brojem ribara t. j. 8.000×9 dobijemo 72.000 Dinara. Ako grupa ima i jednog pomoćnog ribara sa zagantovanim platom od 6.000 Din ta se plata pribroji pomnoženju plati ribara t. j. $72.000 + 6.000 = 78.000$ Din. Ako je grupa ulovila ribe u toku meseca za na primer 140.000 Din od te sume odbije se iznos njihove plate t. j. $140.000 - 78.000 = 62.000$ Din. Nakon toga se izračuna koliko taj višak od 62.000 u procentima otpada na ukupni iznos plata od 78.000. ($62.000 : 78.000 = 79,40\%$). Dobiveni procenat — pomnoži se sa zagantovanim delom plate, koji